

rekenkamer Lelystad

Onderzoeksprogramma

2013 - 2014

INHOUDSOPGAVE

1. Inleiding.....	1
2. Voorbereiding en selectie	1
3. Doorlopend onderzoek uit 2012	2
4. Onderzoeksprogramma 2013 - 2014.....	3
Van feiten naar informatie (2013).....	3
Beheer en onderhoud openbare ruimte (2013)	4
Vooronderzoek cumulatieve effecten regeerakkoord op armoedebeleid (2013)	5
Quick scan gevolgen wet HOF en schatkistbankieren (2013-2014).....	5
Armoedebeleid (2014).....	7
Quick scans.....	8
5. Groslijst onderzoeksonderwerpen	9
6. Bijlage: memo rekenkameronderzoeken	15

1. Inleiding

De rekenkamer Lelystad onderzoekt vanuit een onafhankelijke positie de doeltreffendheid, doelmatigheid en rechtmatigheid van het gevoerde bestuur (inclusief het beleid en de beleidsuitvoering). Door onderzoek wil de rekenkamer de controlerende en kaderstellende rol van de gemeenteraad ondersteunen en versterken en een bijdrage leveren aan het verbeteren van het functioneren van bestuur, beleid en organisatie.

- Doeltreffendheid richt zich op de resultaten / effecten van het gevoerde bestuur.
- Doelmatigheid richt zich op de vraag of die resultaten tegen de laagst mogelijke kosten zijn geleverd.
- Rechtmatigheidonderzoek beoogt niet de werkzaamheden van de accountant over te doen. Dit type onderzoek richt zich vooral op de vraag of het handelen van het gemeentebestuur in overeenstemming is met bestaande wet- en regelgeving (compliance).

De rekenkamer Lelystad legt jaarlijks, ter kennisname, haar onderzoeksprogramma voor de daaropvolgende periode voor aan de gemeenteraad. Dit onderzoeksprogramma beschrijft de onderzoeken die de rekenkamer in 2013-2014 wil uitvoeren.

2. Voorbereiding en selectie

Na het zomerreces van 2012 is de rekenkamer gestart met de voorbereiding van het onderzoeksprogramma van 2013-2014.

Om te komen tot het onderzoeksprogramma is een groslijst met mogelijke onderwerpen opgesteld. Deze groslijst is onder paragraaf 5 in dit onderzoeksprogramma opgenomen. Voordat deze wordt samengesteld oriënteert de rekenkamer zich op de verschillende onderwerpen. Een dergelijke oriëntatie is echter noodgedwongen beperkt; de meeste onderwerpen maken een meer uitvoerige verkenning noodzakelijk. De rekenkamer kan om deze reden ook vooronderzoeken opnemen in het onderzoeksprogramma. Afhankelijk van de uitkomsten van zo'n vooronderzoek kan de rekenkamer besluiten tot het uitbrengen van een publicatie en eventueel starten met een uitgebreid regulier onderzoek.

Voor de oriëntatie heeft de rekenkamer een aantal activiteiten ondernomen. Hieronder geven we hiervan een overzicht. De rekenkamer heeft informatie ingewonnen over mogelijke onderzoeksonderwerpen uit:

- Schriftelijke informatiebronnen over het beleid en bestuur van de stad, zoals crisismonitoren, kadernota (inclusief behandeling daarvan in de raad), aangenomen moties en amendementen, teksten algemene beschouwingen fracties, programmabegroting, planning raadsvoorstellen, jaarverslagen en verslagen van raadsvergaderingen.
- Overige bronnen, zoals suggesties vanuit de commissie van de rekening, de fracties en het college, berichten in de media, onderzoeksprogramma's van

- andere rekenkamer(commissie)s en interessante andere (rekenkamerkamer-) onderzoeken.
- Ook wordt gekeken naar landelijke ontwikkelingen en plannen van het rijk, zoals de voornemens uit het regeerakkoord.

De rekenkamer betreft een of meer van de onderstaande criteria bij het selecteren van de geschikte onderwerpen voor rekenkameronderzoek. Er is geen hiërarchie tussen de criteria en evenmin wordt er een score bepaald. Per onderwerp zal de rekenkamer bepalen in welke mate het onderzoeksonderwerp aan deze maatstaven voldoet.

- a. Prioriteit binnen het gemeentelijk beleid.
- b. Maatschappelijk belang.
- c. Financieel belang.
- d. Aansluiting bij belevingswereld van de Lelystadse inwoner.
- e. Risico voor de doeltreffendheid, doelmatigheid of rechtmatigheid van het gevoerde gemeentelijke beleid.
- f. Onderzoek door de rekenkamer heeft toegevoegde waarde, een verwacht leereffect en / of signaalwerking.

De rekenkamer kan ook om andere redenen een onderzoek in het onderzoeksprogramma opnemen.

De rekenkamer kan naast de in het onderzoeksprogramma opgenomen onderzoeken kleinere onderzoeken, zoals oriënterende onderzoeken, nazorgonderzoeken, onderzoeken ter onderbouwing van een rekenkamerbrief en quick scans uitvoeren en naar aanleiding daarvan adviezen uitbrengen. Ook is het mogelijk dat de gemeenteraad bij de rekenkamer een verzoek doet om een specifiek rekenkameronderzoek. Indien de rekenkamer een dergelijk verzoek honoreert, zal zij daarbij aangeven welke consequenties dit heeft voor de uitvoering van het onderzoeksprogramma. Bij afwijzing motiveert de rekenkamer haar beslissing. Ten tijde van het opstellen van dit onderzoeksprogramma zijn hiertoe geen verzoeken ingediend bij de rekenkamer.

Aan de hand van de zes criteria zoals hierboven genoemd heeft de rekenkamer de groslijst (zie paragraaf 5) besproken met de commissie van de Rekening, het college en de directie van de gemeente Lelystad.

Uiteindelijk heeft de rekenkamer er voor gekozen de onderwerpen zoals weergegeven in paragraaf 4 in haar onderzoeksprogramma 2013-2014 op te nemen.

3. Doorlopend onderzoek uit 2012

Alle onderzoeken uit 2012 zijn afgerond.

4. Onderzoeksprogramma 2013 - 2014

Voor de periode 2013 – 2014 heeft de rekenkamer uit de groslijst de volgende onderwerpen in het onderzoeksprogramma opgenomen. De jaartallen achter de onderwerpen zijn indicatief voor de voorgenomen planning.

De programmering van de onderzoeken in 2013-2014 is globaal en oriënterend van opzet. Deze laat bewust ruimte voor herschikking en bijstelling, bijvoorbeeld naar aanleiding van actuele ontwikkelingen. Bovendien zal de rekenkamer gedurende de uitvoering van dit onderzoeksprogramma - indachtig de wens van de raad - alert zijn op actuele onderwerpen, die zich lenen voor klein onderzoek met een korte doorlooptijd. Doel hierbij is in een kort tijdsbestek een product te leveren, dat voorziet in de behoefte van de raad. Tegelijk is de rekenkamer van mening, dat uitvoering van ten minste twee diepgaander onderzoeken per jaar wenselijk zijn om complexere beleids- en uitvoeringsprocessen degelijk te kunnen onderzoeken.

Van feiten naar informatie (2013)

Raad en college hebben bruikbare, objectieve en evenwichtige informatie nodig om goede besluiten te kunnen nemen. De aan hen aangedragen informatie kan in verschillende stadia van het politieke proces een belangrijke factor zijn: bij de agenda-vorming, besluitvorming, uitvoering en evaluatie.

De raad heeft met een motie van 11 juli 2011 uitgesproken het hergebruik van openbare overheidsdata actief te willen bevorderen (open data). Hij geeft in deze motie aan van mening te zijn, dat gegevens die, met publieke middelen, door de gemeente worden verzameld, in beginsel de gehele gemeenschap toebehoren. Deze uitspraak van de raad vergroot het belang van betrouwbare, bruikbare en objectieve overheidsgegevens. De commissie van de Rekening heeft in 2012 aangegeven geïnteresseerd zijn in

een onderzoek naar de waarde van de basisinformatie die in de vorm van kennis (o.a. voorgestelde besluiten) wordt aangereikt aan de raad. De commissie gaf aan behoefte te hebben aan een toets van de betrouwbaarheid en validiteit van de feiten, waar de raad zich op baseert. Concreet vraagt de rekenkamer zich af, in welke mate de feiten en de informatie die de raad krijgt in het gehele proces om te komen tot een besluit¹, objectief, evenwichtig, valide en betrouwbaar zijn.

De doelstelling van dit onderzoek is:

- De raadsleden van Lelystad zo concreet en praktisch mogelijk toe te rusten op een adequate beoordeling van de bij raadvoorstellen aangeleverde (beleids)informatie.
- Inzicht verkrijgen in en een oordeel vormen over de kwaliteit van de feiten en informatie aan de raad en de achterliggende (beleids)veronderstellingen.
- Inzicht verkrijgen in en een oordeel vormen over de waarde van feiten en informatie voor de politieke besluitvorming in Lelystad (gebruik).

¹ Artikel 1:3 van de Algemene Wet Bestuursrecht: een schriftelijke beslissing van een bestuursorgaan, inhoudende een publiekrechtelijke rechtshandeling. Onder dit begrip vallen beschikkingen en besluiten van algemene strekking.

Beheer en onderhoud openbare ruimte (2013)

De gemeente is voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte verantwoordelijk. Dat wil zeggen het beheer en onderhoud van wegen, straten en pleinen, het openbaar groen, straatmeubilair (verkeersborden, banken etc., speelvoorzieningen), het schoonhouden van de openbare ruimte en de gladheidbestrijding. Dit beheer is op verschillende niveaus georganiseerd:

- de raad formuleert (met programmabegroting en aparte raadsbesluiten) doelstellingen (wat willen we bereiken?) en stelt daar geld voor beschikbaar;
- het college en ambtelijke organisatie vertaalt de doelstellingen naar de uitvoering door middel van beheerplannen (o.a. KSP²) (wat gaan we daarvoor doen?);
- de ambtelijke organisatie en externen (aannemers, etc.) voeren de plannen uit (toetsing hoe is het uitgevoerd en met welk resultaat?);
- de ambtelijke organisatie legt verantwoording af over de prestaties en resultaten aan college en raad

De Lelystadse inwoner en ondernemer heeft een direct belang bij een schone, hele en veilige leefomgeving. Uit LelystadsGetallen van 2012 bleek, dat inwoners minder tevreden zijn over het schoonhouden van wegen en groen en het onderhoud wegen en fietspaden in de stad. Ook de rekenkamer krijgt soms vragen over beheer en onderhoud van de openbare ruimte.

Tijdens de algemene beschouwingen van 2012 kwam naar voren, dat ook enkele raadsfracties zich zorgen maken over het onderhoud van de bestaande stad (op KSP-niveau) en mogelijke verloedering.

Een brief van de Provincie Flevoland van 19 december 2012 wees bovendien uit, dat de gemeente onvoldoende middelen reserveert voor toekomstig groot onderhoud van de openbare ruimte en de vervanging op termijn uit het KSP. De Provincie had de gemeente in februari 2012 gevraagd een besluit te nemen over het bedrag waarmee dit tekort kan worden teruggebracht. Hieraan is momenteel nog geen gevolg gegeven. In 2015 besluit het ministerie over de evaluatie van de ICL-bijdrage. Er is een reële kans dat deze evaluatie leidt tot een lagere ICL-bijdrage van het rijk, zo schrijft de Provincie. Deze bijdrage van het rijk bedraagt nu nog zo'n 14 miljoen euro per jaar. Mogelijk wordt deze gehalveerd. De organisatie van de gemeente Lelystad gaat de op- en aanmerkingen van de Provincie meenemen in de voorbereidingen voor de Kadernota 2014.

Dit alles is aanleiding voor de rekenkamer Lelystad een onderzoek te programmeren naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het beheer en onderhoud van de openbare ruimte (beleid en uitvoering). Doeltreffendheid van het beheer en onderhoud van de openbare ruimte is het voldoen aan de geformuleerde objectieve (technische) normen en subjectieve (belevings-) normen. Deze normen staan in het Kwaliteitsstructuurplan. Bij dit onderzoek kunnen de volgende vragen worden meegenomen: op welke wijze wordt het gerealiseerde beheer getoetst aan het KSP? Voldoet de openbare ruimte in Lelystad aan de eisen van het KSP? Wat zijn de kosten van het KSP en wegen de kosten op tegen de resultaten? Hoe wordt de inwoner betrokken?

---

² Voor het beheer van de openbare ruimte heeft de raad het Kwaliteitsstructuurplan vastgesteld. In dit plan wordt de openbare ruimte ingedeeld in verschillende delen met elk een eigen beheersniveau. Op grond van het KSP worden budgetten toegeedeeld voor het beheer van de openbare ruimte.

Vooronderzoek cumulatieve effecten regeerakkoord op armoedebeleid (2013)

Armoedebeleid kan op de belangstelling van de gemeenteraad rekenen. Dit bleek onder meer in 2012 tijdens de behandeling van de kadernota en de behandeling van de begroting 2013. Zeker nu het economisch tegenzit, vindt de raad armoedebeleid des te belangrijker. Tegelijkertijd hebben gemeenten te maken met bezuinigingen. Op 29 oktober jl. presenteerden VVD en PvdA het regeerakkoord 'Bruggen slaan'. Naar verwachting zal het regeerakkoord grote (financiële) gevolgen hebben voor de gemeente Lelystad en de inwoners van Lelystad. Het kabinet stelt grote bezuinigingen, diverse decentralisaties en stelselwijzigingen in het vooruitzicht o.a. in de zorg, op de woningmarkt en op de arbeidsmarkt en sociale zekerheid. Het Rijk laat het vervolgens aan gemeenten om een belangrijk deel te realiseren. Het kabinet gaat bovendien steeds meer uit van zelfredzaamheid en participatie van burgers. Het Rijk snoeit dus in allerlei regelingen aan de onderkant van de arbeidsmarkt, zoals de re-integratiebudgetten of de sociale werkvoorziening. Sommige burgers worden door verschillende bezuinigingsmaatregelen tegelijk getroffen. Deze opeenstapeling van maatregelen treft deze groep naar verwachting onevenredig. Gemeentelijk armoedebeleid wordt gefinancierd vanuit de algemene uitkering uit het gemeentefonds. Ook de algemene uitkering staat onder druk. Deze omstandigheden roepen vragen op over de (toekomstige) doelmatigheid en doeltreffendheid van gemeentelijk armoedebeleid.

De rekenkamer wil daarom kijken wat de huidige stand van zaken in Lelystad op het gebied armoedebeleid is, om een beeld te krijgen van de omvang van de armoede in Lelystad, de risico's, de knelpunten, de voortgang en de mogelijke (cumulatieve) effecten van de plannen van het rijk voor de meest kwetsbare inwoners van Lelystad. Naar aanleiding van dit oriënterend onderzoek neemt de rekenkamer een beslissing over een eventueel vervolgonderzoek op het gebied van armoedebeleid. De rekenkamer gaat hierbij anticiperend kijken naar mogelijke scenario's: zowel beleidsmatig als financieel.

Quick scan gevolgen wet HOF en schatkistbankieren (2013-2014)

Het kabinet heeft een aantal voornemens die consequenties hebben voor de financiën van decentrale overheden. Deze voornemens zijn de invoering van de wet Houdbare Overheidsfinanciën (HOF), het verplicht schatkistbankieren en wijzigingen op het gebied van het BTW compensatiefonds. Op 18 januari 2013 sloten het kabinet en een vertegenwoordiging van decentrale overheden hierover een onderhandelaarsakkoord.

Wet HOF

Vanwege de Europese afspraken moet het rijk het huidige begrotingstekort terugdringen. Daarvoor heeft het een wetsvoorstel gemaakt voor de Wet Houdbare Overheidsfinanciën (Wet HOF)³. Hiermee wil het kabinet bereiken, dat decentrale overheden⁴ evenredig bijdragen aan de afspraken uit het Stabiliteit- en Groeipact van de Europese Unie⁵.

³ De wet HOF moet nog behandeld worden in de Tweede – en Eerste Kamer.

⁴ Zoals provincies, waterschappen en gemeenten.

⁵ Hierin staat, dat het tekort van een lidstaat niet hoger mag zijn dan 3% van het Bruto Binnenlands Product (hierna: BBP) volgens het kasstelsel. De staatschuld mag niet hoger zijn dan 60% van het BBP. Europa verwacht van de lidstaten, dat ze op termijn evenwicht op hun begroting bereiken. Dat betekent ook voor Lelystad op termijn een tekort van 0%. De staatsschuld (ook wel: EMU-schuld) van een land is de totale schuld (uitstaande leningen) van de overheid (het rijk, de sociale fondsen en de decentrale overheden zoals gemeenten en provincies). Het begrotingssaldo (EMU-saldo) is het verschil tussen de inkomsten en de uitgaven van de overheid in een bepaald jaar. Er kan een tekort of een overschot op de begroting zijn.

Gemeenten hebben een bepaalde ruimte nodig op hun begroting. Deze ruimte is bedoeld voor investeringen. Bijvoorbeeld investeringen in de (ver)bouw van scholen en wegen. Zulke grote investeringen komen niet jaarlijks voor. Ze kunnen daarom niet uit de inkomsten van het betreffende jaar worden betaald. Dit zorgt op papier voor een (EMU-)tekort. Met de wet HOF wordt de EMU-norm voor het maximaal toegestane tekort op de begroting van decentrale overheden steeds lager. Voor de huidige kabinetsperiode (2014-2017) is met de decentrale overheden het onderstaande tijdspad afgesproken hiervoor.

Jaar	EMU-tekort decentrale overheden in % van het BBP
2013	-0,5%
2014	-0,5%
2015	-0,5%
2016	-0,4%
2017	-0,3%
Daarna structureel	-0,2%

De bovengenoemde 0,5% tekort is voor 2013 onderverdeeld over de decentrale overheden. Volgens deze verdeling mogen provincies en waterschappen respectievelijk maximaal 0,7% en 0,5% tekort hebben. Gemeenten mogen het grootste deel van het maximale tekort van 0,5% van het BBP voor hun rekening nemen: 0,38% van het nationale inkomen (ook wel het Bruto Binnenlands Product: BBP). Bij een toekomstige lagere EMU-norm zijn er grotere consequenties voor gemeenten te verwachten. Hierbij is het verschil tussen het door het rijk gehanteerde kasstelsel en het door gemeenten gehanteerde stelsel van baten en lasten een bijkomend probleem.

Verplicht schatkistbankieren

Gemeenten mogen nu nog zelf hun geld beheren. Gemeenten moeten zich daarbij houden aan de Wet Financiering decentrale overheden (Wet Fido) en de Regeling uitzettingen en derivaten (Ruddo). Het kabinet wil schatkistbankieren verplichten voor provincies, gemeenten en waterschappen. Dat betekent dat o.a. gemeenten voortaan hun tegoeden moeten aanhouden bij het ministerie van Financiën in plaats van een bank. Hierop zijn twee uitzonderingen:

1. Gemeenten hoeven niet 'te schatkistbankieren' als ze een overschot hebben van maximaal 0,75% van hun begrotingstotaal. Hogere tegoeden vallen wel onder het verplicht schatkistbankieren.
2. Gemeenten mogen onder voorwaarden geld uitlenen aan andere overheden. Op deze manier kunnen ze een hoger rendement behalen, dan ze krijgen bij het schatkistbankieren⁶. Deze afspraak moet nog op korte termijn verder worden uitgewerkt.

BTW-compensatiefonds

Wanneer gemeenten diensten of goederen extern inkopen, betalen zij daarover BTW. Maar gemeenten kunnen zij die BTW niet terugvorderen van de Belastingdienst. Bedrijven kunnen dit wel. Extern ingekochte diensten zouden daarom voor gemeenten al snel duurder zijn, dan intern uitgevoerde activiteiten. Sinds 2003 kunnen gemeenten en provincies met het BTW-compensatiefonds toch de BTW terugvragen, die ze hebben betaald over uitbesteed werk.

⁶ De rentevergoeding bij schatkistbankieren is gemiddeld 1,5% lager dan de marktrente. Het rijk moet gemeenten voor dit verschil compenseren volgens artikel 2 van de Financiële verhoudingswet.

Het kabinet wilde het BTW-compensatiefonds in eerste instantie afschaffen. Door de afspraken met de decentrale overheden blijft het BTW-compensatiefonds toch bestaan. Aan het voortbestaan van het BTW-compensatiefonds zijn wel twee voorwaarden verbonden, die nadelig kunnen uitpakken voor de gemeenten:

1. De door het kabinet geplande structurele bezuiniging van € 550 miljoen euro wordt gekort op het gemeentefonds en het provinciefonds.
2. Bovendien wordt vanaf 2015 een jaarlijks maximumbudget vastgesteld, zodat decentrale overheden niet onbeperkt BTW kunnen terugvragen.

Verwachte gevolgen

De maatregelen van het rijk zullen de autonomie van gemeenten fors beperken. Niet alleen mag een gemeente minder zelf beslissen over diens financiën. Er zijn ook nog andere risico's voor de slagvaardigheid van de gemeenten. Er komt nog een groot aantal decentralisaties en stelselwijzigingen (zoals ABWZ) op gemeenten af. De financiële uitwerking daarvan is nog onduidelijk. Duidelijk is wel, dat de decentralisaties en stelselwijzigingen gepaard gaat met forse bezuinigingen. Ook deze operaties vanuit het Rijk leggen een grote (financiële) druk op gemeenten. Alle maatregelen tezamen beperken de slagvaardigheid van decentrale overheden. De investeringskracht van gemeenten kan afnemen, waardoor vertragingen in de uitvoering van grote projecten kunnen ontstaan. De werkgeversorganisaties vrezen bovendien lokale lastenverzwaringen, als gevolg van de maatregelen van het rijk.

Onderzoek rekenkamer

De rekenkamer Lelystad wil daarom onderzoeken welke consequenties de gemeente Lelystad gaat ondervinden van de maatregelen op het gebied van de wet HOF, het verplichte schatkistbankieren en de wijziging van het BTW-compensatiefonds. Daarnaast wil de rekenkamer inzicht geven in de manier waarop andere gemeenten inspelen op deze nieuwe ontwikkelingen. Ook wil de rekenkamer met dit onderzoek best practices en (beleids)alternatieven aanreiken aan de raad. De rekenkamer wil zo de Lelystadse raadsleden zo concreet en praktisch mogelijk toerusten voor een adequate beoordeling van de informatie die zij nog gaan krijgen over dit onderwerp en de besluiten die de raad nog moet nemen.

Armoedebeleid (2014)

Als het vooronderzoek naar de cumulatieve effecten vanuit het regeerakkoord voor het Lelystadse armoedebeleid daartoe aanleiding geeft, zal de rekenkamer een diepteonderzoek uitvoeren naar het armoedebeleid van de gemeente Lelystad. Armoedebeleid staat in de belangstelling. Uit de algemene beschouwingen 2012 blijkt dat de raadsfracties willen inzetten op creëren en stimuleren van werkgelegenheid. Ook willen zij extra inzetten op duurzame uitstroom uit uitkeringen. De raad wil meer aandacht geven aan preventief armoedebeleid en overerven van armoede. Tot slot wil de raad inzetten op 'social return on investment'⁷.

De belangstelling voor armoedebeleid is mede ingegeven door de huidige crisis. De derde crisismonitor van 2012 wees uit dat de instroom en uitstroom in de WW in Lelystad in 2012 redelijk gelijk is gebleven.. De in- en uitstroom van de bijstand verloopt in Lelystad veel grilliger. De instroom is ook hoger dan de uitstroom. In totaal is een stijgende lijn waar te nemen. De gemeente verwacht een tekort verwacht op de bijzondere bijstand. De aanhoudende recessie zorgt - naast een gestage toename van de

---

⁷ Dit is een meetmethodiek om (toekomstig) maatschappelijk rendement van investeringen in economische én sociale zin meetbaar en zichtbaar maakt.

bijstandsuitkeringen - ook voor een verschuiving binnen het verstrekkingenpakket van de bijzondere bijstand.

Zowel de belangstelling van de raad als de ontwikkelingen in de stad zijn aanleiding voor de rekenkamer Lelystad om een onderzoek te programmeren op het gebied van armoedebeleid. Om de exacte focus te bepalen voor dit onderzoek, doet de rekenkamer in 2013 eerst een vooronderzoek naar de effecten vanuit het rijksbeleid en het regeerakkoord. De rekenkamer zal op basis van het vooronderzoek, de belangstelling vanuit de raad en de actuele ontwikkelingen, het onderzoek later nader vormgeven.

Quick scans

De rekenkamer kan één of enkele quick scans uitvoeren. De onderwerpen zijn afhankelijk van de politieke actualiteit en worden dus ad hoc bepaald.

5. Groslijst onderzoeksonderwerpen

Voor de periode (ná) 2013 – 2014 staan de volgende onderwerpen (op alfabetische volgorde) in de groslijst:

1. Basisregistraties

Ten behoeve van de gemeentelijke administraties wordt een groot aantal gegevensbestanden onderhouden waarin de gegevens vastliggen, die voor verschillende processen gebruikt worden. De gemeente heeft hiertoe intern beleid geformuleerd. Een van de eisen waaraan deze gegevensbestanden moeten voldoen is uitwisselbaarheid. Zodoende hoeft een bepaald gegeven slechts op een plaats te worden bewaard, hetgeen binnen de gemeente fouten voorkomt en voor de burger zit het voordeel in het eenmalig beschikbaar stellen van de benodigde informatie. Verder is het belangrijk, dat de basisregistraties regelmatig op juistheid en volledigheid worden gecontroleerd. Vragen die zich voordoen zijn o.m.:

Op welke wijze is dit georganiseerd? Voldoen de processen aan de gestelde eisen? Op welke wijze worden de bestanden gecontroleerd op juistheid en volledigheid? Op welke wijze vindt kwaliteitscontrole en – borging plaats? Op welke wijze wordt aan college en raad gerapporteerd over de kwaliteit van de gegevensbestanden? Dit onderzoek richt zich vooral op de doelmatigheid van het gevoerde beleid.

2. Beleidsnota's

De gemeente maakt vele beleidsnota's. Soms op initiatief van raad en college, vaak op initiatief van de ambtelijke organisatie. Met de invoering van de nieuwe gemeentewet heeft de raad de bevoegdheid kaders te stellen voor het gemeentelijk beleid. In 2009 is op verzoek van de Raad (motie 15) het traject "Zero Based Budgetting" - oftewel "Anders kijken, anders kiezen" - uitgevoerd in de gemeentelijke organisatie. Een van de uitkomsten van dit traject was, dat er veel beleid wordt geschreven in de gemeente Lelystad. Deze vastgestelde beleidsnota's bevatten doelstellingen en (vele) prioriteiten. De onderzoekers waren van oordeel dat minder beleid op papier en minder prioriteiten de doeltreffendheid van de gemeente Lelystad ten goede zou komen. Een andere bevinding was dat het belangrijk is om scherper te sturen op de operationalisering van beleid tot beoogde resultaten in de uitvoering.

Veel beleidsnota's zijn een uitvloeisel van de kaderstelling van de gemeenteraad; sommige beleidsnota's zijn in voorbereiding op de kaderstelling door de raad. Op het gebied van de doeltreffendheid en doelmatigheid van beleid zijn vele vragen te stellen. Geeft de gemeenteraad voldoende sturing wanneer het gaat om beleid en hoe kan deze sturing worden verbeterd? Wat is het realiteitsgehalte van geformuleerde ambities? Waar kan gesneden worden in het beleid om te komen tot meer doeltreffend beleid voor de gemeente als totaal? Zijn de opgestelde beleidsnota's en de daaraan gelieerde raadsvoorstellen goed en zelfstandig leesbaar en zijn de keuzes en beslispunten voldoende duidelijk? Hoe wordt in de praktijk het beleid uitgevoerd? Controleert de raad of de beoogde maatschappelijke effecten worden behaald en hoe kan deze controle worden verbeterd?

3. Bijstandsfraude

Inkomensfraude is de meest voorkomende vorm van bijstandsfraude⁸. Inkomen uit arbeid wordt soms helemaal niet opgegeven of slechts ten dele. Rotterdam en Amsterdam achterhaalden in 2009 zo'n 4 miljoen euro aan fraude en in totaal werden 666 fraudeurs betrapt. Doordat koppeling van bestanden mogelijk is geworden hebben handhavers in den lande de laatste jaren een grote slag geslagen: veel jarenlange fraude kwam aan het licht door de koppeling van gegevens van de bank, kente-

⁸ Bron: Binnenlands bestuur 23 april 2010.

kenregistratie, belastingdienst en kamer van koophandel. Ook het internet heeft een impuls gegeven aan de opsporing (bijvoorbeeld door het volgen van Hyves, Marktplaats, etc). Al die vernieuwingen maken dat de meest ingewikkeld te bewijzen fraudezaken overblijven: zwartwerken en niet melden van samenwonen. De wijze van opsporing van deze fraude is observeren en dat is erg arbeidsintensief. Het terugvorderen van onterecht uitgekeerde bijstandsuitkeringen is bovendien niet altijd effectief: achter veel vorderingen zitten verhalen van mensen die al lang in de schulden zitten. Beleid kan ingezet ter preventie van fraude en door handhaving effectief in te zetten. De rekenkamer vraagt zich af hoe de gemeente Lelystad omgaat met bijstandsfraude en welke (beleids)middelen de gemeente heeft ingezet hiertoe en hoe effectief deze zijn.

4. Dienstverlening aan de burger

Zowel in kader van de Burger Centraal als het project Digitale Dienstverlening streeft de gemeente naar een verbetering van de dienstverlening aan de burger. Deze projecten hebben veel geld gekost, hoeveel is (nog) niet duidelijk. De vraag doet zich dan ook voor of de dienstverlening is verbeterd. Het ligt voor de hand de burger te vragen wat zijn mening is over de dienstverlening van de gemeente. Helaas ontbreken ons z.g. nulmetingen, zodat een uitspraak over verbetering nagenoeg onmogelijk lijkt. Wel is het mogelijk de huidige stand van zaken te onderzoeken, hoe de gemeente stuurt op de kwaliteit van de dienstverlening en een uitspraak te doen over de huidige kwaliteit en knelpunten van de dienstverlening.

In dit onderzoek staat doelmatigheid centraal.

5. Duurzame overheid

Duurzaamheid is een vrij breed begrip en kan op verschillende manieren een invulling krijgen. De oorspronkelijke betekenis van duurzaam is: wat in normale omstandigheden en zonder doelbewust aantasten lang stand houdt. In haar coalitieakkoord 2010-2014 geeft het nieuwe college aan belang te hechten aan het thema duurzaamheid en dan specifiek duurzame groei. Het college wil op basis van de Lelystadse duurzaamheidsvisie zoeken naar een totaalpakket van grootschalige en andere duurzame maatregelen om de doelstelling van 80% duurzame energie op termijn te gaan halen. Concreet wordt hierbij gedacht aan maatregelen op het gebied van energiebesparing en maatregelen ter voorkoming van lucht-, water- en bodemverontreiniging. In de woningbouw wordt vooral gekeken naar energiebesparing en energieneutraal bouwen evenals het stimuleren van energiezuinige aanpassingen in bestaande bouw en nieuwbouw. De Lelystadse energienormen voor de woningbouw zijn momenteel nog strenger dan elders in Nederland. Echter, naar verwachting zullen op termijn ook de landelijke normen worden aangescherpt. Wanneer dit plaatsvindt zal Lelystad zich bij de aangescherpte landelijke normen aansluiten. Ook in geval van geluidsoverlast wordt aangesloten bij de wettelijke normen. Het beleid op het gebied van duurzaamheid is verlegd in het Gemeentelijk Milieuplan (hierna GMP). In het GMP wordt ingezet op het vasthouden van de milieukwaliteit en het voorkomen van milieuhinder in de leefomgeving van de inwoners. Dit stuk is volgens het coalitieakkoord vooral qua visie goed uitgewerkt: de doelstellingen op dit gebied zijn nog te weinig met concrete indicatoren gevolgd. Het gemeentelijke milieuplan wordt verder uitgewerkt door middel van het klimaatbeleid en een (stedelijke) duurzaamheidsvisie. De rekenkamer Lelystad wil onderzoeken in hoeverre aan het bovenstaande richting wordt gegeven in de dagelijkse praktijk en welke activiteiten daartoe worden ontplooid en hoe doeltreffend en doelmatig zijn deze activiteiten?

6. Hoofdwegenstructuur en verkeersveiligheid

De gemeente heeft de afgelopen jaren forse ingrepen gepleegd in de hoofdwegenstructuur van Lelystad. De aanpassing van de hoofdwegenstructuur heeft pas plaats gevonden na ampele discussies in de raad. Lelystad heeft bovendien de afgelopen

jaren veel geld uitgegeven aan maatregelen om de verkeersveiligheid te bevorderen. Het is al bekend, dat er door de burger evenals in de raad verschillend gedacht wordt over de genomen maatregelen. Welke doelstellingen wilde de gemeente met het aanpassen van de hoofdwegenstructuur bereiken en tegen welke kosten. Welke kaders heeft de raad meegegeven? Welke risico's (ook voor andere beleidsterreinen) zijn daarbij onderkend? Zijn de voorgenomen doelstellingen gerealiseerd? Op welke wijze heeft de raad het college op dit terrein gecontroleerd? Is de verkeersveiligheid in Lelystad toegenomen? Zijn de genomen maatregelen effectief geweest? Wat zijn de kosten geweest van de verschillende maatregelen? Op deze wijze kan een beeld verkregen worden over doeltreffendheid en doelmatigheid van de genomen maatregelen.

7. Meerjarenplan maatschappelijk vastgoed

Op 12 januari 2010 is het meerjarenplan maatschappelijk vastgoed vastgesteld in de gemeenteraad. Dit meerjarenplan is gebaseerd op de in 2008 vastgestelde brede nota maatschappelijk vastgoed, waarin de uitgangspunten staan verwoord. Het is de bedoeling dat de gemeente met dit meerjarenprogramma beschikt over een instrument aan de hand waarvan maatschappelijke voorzieningen in de stad conform beleidsambities en behoeften kunnen worden voorzien van maatschappelijk vastgoed. De voorkeur die spreekt uit het raadsvoorstel is dat dit via multifunctionele accommodaties (MFA's) wordt gerealiseerd. Het programma dient eveneens om inzicht te bieden in de financiële consequenties van de plannen. Tegelijkertijd werd in het stuk geconstateerd, dat de financiële mogelijkheden niet parallel zouden lopen met de gewenste plannen. Bij de bespreking van dit voorstel in de raad kraakten enkele fracties harde noten over de focus van het voorstel op de MFA's. Ook werd een integraal financieel inzicht in (toekomstige) kosten en baten van het totale maatschappelijke vastgoed gemist, mede in het licht van te verwachten bezuinigingen. Uit eerder onderzoek van de rekenkamer is bovendien gebleken dat Lelystad geen centraal beheer van vastgoed kent. Het eerder door de rekenkamer uitgevoerde BAL-onderzoek geeft aanleiding om na te gaan hoe het zit met de doelmatigheid en de doeltreffendheid van het beleid en het beheer van het gemeentelijk (maatschappelijke) vastgoed.

8. Parkeerexploitatie

Onduidelijkheden omtrent en problemen met de parkeerexploitatie van de gemeente Lelystad hebben al enkele jaren de aandacht van de Lelystadse gemeenteraad. Op 15 juni 2010 heeft de raad een motie aangenomen. In deze motie werd het college opgedragen de raad uiterlijk 30 september 2010:

- een volledig en juist inzicht te geven in de parkeerexploitatie;
- maatregelen voor te bereiden om de organisatie ook op dit punt 'in control' te krijgen;
- de raad een voorstel te doen toekomen om de parkeerexploitatie weer dekkend te krijgen.

De raad wees het tekort op de parkeerexploitatie aan als een van de belangrijkste oorzaken van een negatief resultaat op de jaarrekening 2009. De raad gaf ook te kennen de indruk te hebben onvolledig dan wel onjuist te zijn geïnformeerd. Op 12 oktober 2010 is in een BOB-sessie – aan de hand van een brief van het college – gesproken over het vervolg dat het college heeft gegeven aan deze motie. Een van de in de brief beschreven acties, was een onderzoek dat het college heeft uitgevoerd naar de parkeerexploitatie. Het onderzoeksrapport gaf aanleiding om per direct een aantal maatregelen te treffen gericht op de organisatie en de efficiency. Daarnaast werd geadviseerd op verschillende onderdelen nader onderzoek te doen. Het college besloot al voorafgaand aan deze sessie - in september 2010 - nader onderzoek te doen naar het oplossen van het tekort in de parkeerexploitaties Kust en Stadshart. Op dat moment was er een tekort van circa 20 miljoen euro in de parkeerexploitaties. Dat tekort was ontstaan door achterblijvende parkeerinkomsten bij met name Batavi-

astad en hoge kosten voor de parkeervoorzieningen. Het college heeft de raad op 29 juni 2011 een pakket aan maatregelen voorgelegd waarmee de parkeerexploitatie voor de kust en het stadshart kostendekkend gemaakt kan worden. Dit pakket heeft een looptijd van 40 jaar. De parkeerexploitatie bij de Kust wordt opgesplitst in Batavia Stad en Batavia Haven. Het voorstel is om het parkeerterrein bij Batavia Stad (met uitzondering van P6 lang parkeren) per 1 juli 2011, over te dragen aan de eigenaar van Batavia Stad, Batavia Stad Outlet Shopping (BSOS). Bij het Stadshart acht het college het mogelijk door een aantal administratieve maatregelen zonder tariefsstijging op korte termijn de parkeerexploitatie kostendekkend te maken. De raad heeft medio 2012 voor het nieuwe parkeerbeleid kaders gesteld. Het college kwam op basis van deze kaders eind 2012 met een voorstel voor het nieuwe parkeerbeleid en een sluitende parkeerexploitatie. De raad heeft hierover eind 2012 een besluit genomen. De rekenkamer Lelystad wil onderzoeken in hoeverre de genomen maatregelen in de dagelijkse praktijk hebben bijgedragen aan de oplossing van de problemen met de parkeerexploitatie. Hoe doeltreffend en doelmatig is de parkeerexploitatie van de gemeente Lelystad nadat de verbetering is doorgevoerd en hoe doeltreffend en doelmatig functioneert de parkeerexploitatie nu?

9. Reserves en voorzieningen

Van de Vereniging Eigen Huis heeft de rekenkamer een brief ontvangen met het verzoek een onderzoek te doen naar de stand van de voorzieningen in de vooronderstelling, dat dit als resultaat kan hebben dat de lasten voor de burger omlaag kunnen. De relatie tussen reserves en voorzieningen en de hoogte van de lasten van de burger is aanwezig. Of een onderzoek naar de stand van reserves en voorzieningen zal uitwijzen, dat lastenverlaging voor de burger van Lelystad mogelijk is, is de vraag. Onderzocht wordt of de omvang van de reserves en voorzieningen gebaseerd is op door de raad gestelde kaders en of deze daarmee in overeenstemming zijn. Bijzondere aandacht zal besteed worden aan de voorzieningen inzake de ICL-gelden. Mogelijk een onderwerp voor een z.g. quick scan en een rekenkamerbrief.

10. Verbonden partijen (quick scan)

Gemeenten laten een deel van de gemeentelijke taken uitvoeren door verbonden partijen. Verbonden partijen zijn samenwerkingsverbanden zoals stichtingen, gemeenschappelijke regelingen of vennootschappen die veelal regionale taken uitvoeren, bijvoorbeeld op het gebied van brandweerzorg, gezondheidszorg (GGD) en de afvalinzameling (in Lelystad bijvoorbeeld de Huisvuilcentrale HVC te Alkmaar). De overeenkomst is, dat het gaat om diverse rechtspersonen die op afstand van de gemeente staan, maar die door bestuurlijk en financieel belang met de gemeente verbonden zijn. De gemeenteraad stelt kaders en controleert de beleidsuitvoering, ook wanneer de uitvoering van het beleid bij verbonden partijen ligt. Het op afstand zetten van de uitvoering van deze taken brengt echter risico's met zich mee voor de lokale overheid. Met die taken is immers vaak veel geld gemoeid en de besteding daarvan is mogelijk niet altijd helder. Bovendien, elke taak stelt weer andere eisen aan de samenwerkingsvorm. Hoe houden raad en college onder deze omstandigheden de controle? De rekenkamer wil door middel van een quick scan o.a. in kaart brengen hoe verbonden partijen aangestuurd worden, hoe de risico's worden gemanaged, hoe de informatievoorziening aan de raad verloopt en wat de raad met die informatie doet.

11. Voor- en vroegschoolse educatie

In het jaarverslag 2010 staat dat er een terugloop is van deelname aan peuterspeelzalen, vooral door toenemende populariteit van de kinderdagverblijven. Harmonisatie van peuterspeelzaalwerk en kinderopvang ligt daarom steeds meer voor de hand. Tijdens de bespreking van de nota JongLeren in de voorschoolse periode (stuk nr. B10-08733) in de raad had een aantal fracties expliciet vraagtekens bij het bereik van doelgroepkinderen en de effectiviteit van de voorschool en de effectiviteit van de

voorgestelde maatregelen (het leggen van de focus op en het versterken van de kwaliteit en het bereik van de voorschoolse voorzieningen evenals het afbouwen van de gemeentelijke subsidie VVE aan scholen). Voorschoolse ondersteuning is een verantwoording van het stadsbestuur en de vroegschoolse ondersteuning is een verantwoording van het schoolbestuur. De subsidie voor dat laatste wil het college nu afbouwen ten gunste van de voorschoolse ondersteuning. De voorschool heeft op dit moment onvoldoende bereik, maar er is ook geen leerplicht in die periode. Het is lastig om ouders betrokken te krijgen bij de voorschool en de bereikte zijn nu vaak onvoldoende. Het draagvlak vanuit het veld voor de nota Jongleren is ook niet optimaal. Enkele fracties vragen zich af of het niet te vroeg is om de subsidie voor vroegschoolse educatie af te bouwen en of er sprake is van een doorlopende leerlijn in het nieuwe beleid. Eerst moeten de resultaten van het voorschoolse zich verbeteren. In de nota Jongleren zijn drie speerpunten cruciaal. 1. Harmonisatie ter vergroting van het bereik met name in de voorschoolse voorzieningen in combinatie met resultaten. 2. Educatief partnerschap, ouderbetrokkenheid. 3. De gemeentelijk focus op de voorschool. De middelen voor de vroegschoolse voorzieningen krijgen de schoolbesturen in hun lumpsum-voorziening, waarbij zij ook nog extra middelen krijgen voor onderwijsachterstandenbeleid. De gemeente krijgt de middelen voor de voorschool en daar heeft de gemeente een taak om te presteren. Het bereik moet naar 100% worden gebracht. Het bereik in de vroegschool is nu 63%. Het bereik in de voorschool is nu 62%. Vanuit andere invalshoeken, bijvoorbeeld brede-schoolbeleid zal de gemeente inspanningen blijven plegen op de vroegschool op basis van de primaire taken die zijn toebedeeld door het Rijk. Wat is de doelmatigheid en doeltreffendheid van dit beleid?

12. WABO

Met de wet WABO zijn 25 verschillende vergunningenstelsels voor bouw-, milieu-, natuur- en monumentenvergunningen samengevoegd tot één vergunning, de zogenaamde omgevingsvergunning. Voorheen vroeg een burger of bedrijf voor het oprichten en in gebruik nemen van een bouwwerk verschillende vergunningen aan, ieder met eigen procedures. Onder de WABO hebben burgers en ondernemers nog maar te maken met één loket, één beschikking en één procedure. Het ministerie van VROM verplicht lokale overheden bovendien digitaal ingediende vergunningaanvragen te accepteren. Dit betekent dat iedere gemeente een digitaal loket moet openen voor het aanvragen en verlenen van de omgevingsvergunning. Het is de bedoeling dat de gemeente ook na de invoering van omgevingsdiensten, het loket en bevoegd gezag voor vergunningverlening, toezicht en handhaving blijft. Al met al is de implementatie en uitvoering van de wet WABO voor gemeenten een zeer complex dossier. De rekenkamer Lelystad is benieuwd hoe doelmatig en doeltreffend de beleidsontwikkeling van de gemeente Lelystad is op het gebied van de wet Wabo. Speciale aandacht kan worden geschonken aan het beleid en de daarmee gemoeide risico's.

6. Bijlage: memo rekenkameronderzoeken

MEMO intern

Aan	Commissie van de Rekening
Van	Rekenkamer Lelystad
Datum	23 april 2012
Kenmerk	M12-05177
Onderwerp	Rekenkameronderzoeken Lelystad 2012-2013.
Kopie aan	

Inleiding

De rekenkamer Lelystad bezint zich momenteel op de wijze waarop zij haar aanbod beter kan laten aansluiten op de wensen van de raad. Het is de bedoeling de producten van de rekenkamer nog nuttiger voor de gemeenteraad te maken. Voor deze herbezinning zijn meerdere aanleidingen:

- Recentelijk zijn de twee externe leden herbenoemd en is een nieuwe voorzitter benoemd. De rekenkamer gaat daarmee met ingang van 2012 van start in een nieuwe samenstelling.
- Een andere aanleiding is het proces van de kadernota 2012, waarin gezocht wordt naar bezuinigingen in 2013 en verder. Hierbij wordt ook gekeken naar het budget van de rekenkamer.
- Tot slot is het rapport van adviesbureau Berenschot ‘Eindevaluatie van de provinciale en gemeentelijke rekenkamers’ uit 2011 een aanleiding om met elkaar in gesprek te gaan over de wijze waarop de rekenkamer Lelystad invulling geeft aan haar taak.

Ter voorbereiding van een gesprek met de commissie van de rekening over het vergroten van de toegevoegde waarde van de rekenkamer, is na overleg met de voorzitter van deze commissie besloten de verschillende mogelijkheden die de rekenkamer heeft globaal in beeld te brengen.

Uitgangspunten rekenkamer Lelystad

De rekenkamer is niet het enige gremium binnen de gemeente Lelystad dat onderzoek doet. De rekenkamer maakt deel uit van de zogenaamde controletoren⁹. De rekenkamer heeft een bijzondere positie in dit geheel: zij is de enige die het samenspel tussen college en raad kan onderzoeken en daarmee ook de raad een spiegel kan voorhouden¹⁰. Het is dan ook logisch dat rekenkameronderzoek zich voornamelijk begeeft op bestuurlijk niveau.

Elk rekenkameronderzoek dient in beginsel drie doelen en heeft elementen van elk daarvan in zich:

- *Controleren*: vaststellen van de mate waarin processen goed verlopen en beleidseffecten worden gerealiseerd, ten behoeve van gemeentelijke besluitvorming.
- *Leren*: verbeteren van de beleidsinhoud en processen op grond van vastgestelde onvolkomenheden en mogelijkheden voor verbetering.
- *Verantwoorden*: inzichtelijk maken van de mate waarin processen goed verlopen en beleidseffecten worden gerealiseerd naar burger en maatschappelijke organisaties.

Bij aanvang in 2006 heeft de toenmalige rekenkamer Lelystad zich beraden op de wijze waarop zij haar werkzaamheden wilde uitvoeren. De rekenkamer Lelystad heeft er toen voor gekozen het

⁹ Zie bijlage 1.

¹⁰ Hierbij wijzen we evenwel op het toenemende gat in de democratische controle van verbonden partijen en gemeenschappelijke regelingen. De rekenkamer kan in voorkomende gevallen onvoldoende bevoegdheden hebben hiernaar onderzoek te doen. Dit is overigens een landelijk probleem.

accent te leggen op leren. Centraal daarbij stond de gedachte een bijdrage te willen leveren aan de verbetering van het gemeentebestuur. Het is hierbij nadrukkelijk niet de bedoeling om 'af te rekenen'. Om dit te bereiken heeft de rekenkamer tot heden voornamelijk onderzoek gedaan naar de doeltreffendheid van beleid. Onderzoek naar doelmatigheid en rechtmatigheid heeft tot heden minder de aandacht gekregen. Verder was de heersende mening in rekenkamerland bij aanvang, dat de onafhankelijkheid van de rekenkamer erg belangrijk is en nadrukkelijk bewaakt moest worden.

Rapport Berenschot

Eind 2011 is het 'Eindrapport 'Evaluatie van de provinciale en gemeentelijke rekenkamers' gepubliceerd. Dit rapport is door adviesbureau Berenschot opgesteld in opdracht van het ministerie van Binnenlandse Zaken. Aanleiding voor dit onderzoek was de (gemeentewettelijke) verplichting om na een aantal jaren het rekenkamerlandschap te evalueren. In deze evaluatie stond de volgende vraag centraal:

Welke factoren zijn van invloed op de effectiviteit van de rekenkamers? In hoeverre zijn deze beïnvloedbaar door het rijk, gemeenten en/of rekenkamers zelf? Welke aanbevelingen vloeien daar uit voort?

De effectiviteit van rekenkamers is in het rapport geoperationaliseerd door middel van het begrip 'doorwerking'.

- Van instrumentele doorwerking is sprake als afzonderlijke rekenkameronderzoeken concreet doorwerken in het beleid van de gemeente.
- Van conceptuele doorwerking is sprake als zowel de gemeenteraad als het college en ambtelijke organisatie bij de beleidsontwikkeling rekening houden met of geleerd hebben van het fenomeen rekenkamer in hun gemeente.

Ook is gekeken of de effectiviteit van rekenkamercommissies samenhangt met factoren als: organisatievorm, budgetten en politieke verhoudingen. Deze factoren blijken niet zozeer van betekenis te zijn voor het functioneren van de rekenkamer of voor de doorwerking. Vaak zijn zachtere factoren als betrokkenheid, politiek gevoel, stijl van opereren en cultuur van belang.

Berenschot merkt verder op, dat van de structurele verbetering van de kaderstellende en controlerende rol van de gemeenteraad door rekenkameronderzoek nog weinig sprake is. Wel is de aandacht voor doeltreffendheid en doelmatigheid toegenomen. De meeste raadsleden die zijn geïnterviewd, zien ook voor ondersteuning bij de kaderstellende en controlerende rol zeker (potentiële) meerwaarde voor de rekenkamer en willen hier graag profijt van hebben. Het is de komende jaren de taak voor zowel de rekenkamer als de gemeenteraad om de (potentiële) meerwaarde beter te benutten.

Ambitie rekenkamer Lelystad

De rekenkamer Lelystad is van mening, dat het mogelijk moet zijn de gemeenteraad beter te ondersteunen. We baseren ons hierbij onder andere op de uitkomsten van het rapport Berenschot. Volgens Berenschot zou de rekenkamer bij haar onderzoek vooral uit moeten gaan van actuele onderwerpen. De rekenkamer zou zich minder moeten richten op het evalueren van gevoerd beleid, maar meer op komend beleid en de discussie daarover in de gemeenteraad en met het college. Andersom wordt aan de gemeenteraad meegegeven, dat zij de beschikking heeft over een eigen (onderzoeks)orgaan. Als de gemeenteraad en de rekenkamer elkaar meer opzoeken zou deze ondersteuning aan waarde winnen.

De rekenkamer wil de raad ondersteunen door met haar onderzoeken zo goed mogelijk te willen aansluiten bij de actuele behoeftes aan onderzoek van de raad. De rekenkamer wil graag de behoeftes aan onderzoek van de gemeenteraad peilen; maar niet in die zin dat zij de facto haar onafhankelijkheid verliest. Uitgangspunt is dat de rekenkamer haar rapporten voor de gemeenteraad schrijft: deze moeten bruikbaar zijn bij de beleidsafweging en het debat.

Hierbij ligt regelmatig overleg voor de hand. In dit overleg kunnen ontwikkelingsdoelen worden besproken maar ook heel praktische onderwerpen aan de orde komen. Als haar taak voor de komende periode ziet de rekenkamer om in gesprek met de commissie van de rekening bovengestane verder uit te werken en in de praktijk toe te passen.

Aanbod

In het aanbod dat de rekenkamer kamer kan verzorgen zitten meerdere keuzemomenten. Globaal ziet zo'n keuzeproces er als volgt uit:

1. Keuze onderwerp.
2. Keuze gewenst type onderzoek.
3. Keuze ex post of ex ante onderzoek (en de keuze voor ondersteuning bij controleren of kaderstellen).
4. Keuze vorm onderzoek: hoe globaal wil je het onderzoeken?

Onderwerpkeuze

De raad heeft conform gemeentewet uitdrukkelijk de mogelijkheid de rekenkamer te verzoeken een specifiek onderwerp te onderzoeken. Hoewel de rekenkamer vrij is in haar onderwerpskeuze, zal de rekenkamer zeer nadrukkelijk rekening houden met dergelijke verzoeken van de raad.

De rekenkamer kiest haar onderwerpen voor onderzoek uit een zogenaamde groslijst. De rekenkamer betreft een of meer van de volgende criteria bij het bepalen van de onderwerpen geschikt voor rekenkameronderzoek. Er is geen hiërarchie tussen de criteria en evenmin wordt er een score bepaald. Per onderwerp wordt bepaald in welke mate het onderzoeksonderwerp aan deze maatstaven voldoet.

- a) Prioriteit binnen het gemeentelijk beleid.
- b) Maatschappelijk belang.
- c) Financieel belang.
- d) Aansluiting bij belevingswereld van de Lelystadse burger.
- e) Risico voor de doelmatigheid, doeltreffendheid of rechtmatigheid van het gevoerde gemeentelijke beleid.
- f) Onderzoek door de rekenkamer heeft toegevoegde waarde, een verwacht leereffect en / of signaalwerking.

Bijlage 2 beschrijft ter illustratie de overwogen onderzoeksonderwerpen van de rekenkamer Lelystad, de meest onderzochte onderwerpen in den lande en de onderzoeksvoornemens van de G4 / G32. De rekenkamer Lelystad hanteert uiteraard een eigen groslijst, die ook is weergegeven in bijlage 2.

Type onderzoek

Rekenkameronderzoek richt zich doorgaans op¹¹:

Effecten	Onderzoek naar maatschappelijke effecten (doelbereiking, effectiviteit, doelmatigheid) van beleid met een dusdanig beleidsmatig, maatschappelijk en financieel belang dat onafhankelijk onderzoek gewenst is. <i>Voorbeeld: onderzoek naar de effecten van het gevoerde Wmo-beleid of onderzoek naar mobiliteitsbeleid, indien er in de toekomst sprake zou zijn van structurele files.</i>
Inhoud	Onderzoek naar de technisch-bestuurlijke kwaliteit van de inhoud van beleid(skaders) met een dusdanig beleidsmatig, maatschappelijk en financieel belang dat onafhankelijk onderzoek gewenst is. <i>Voorbeeld: onderzoek naar de mate waarin beleidsdoelstelling SMART zijn geformuleerd, onderzoek naar het SMART-gehalte van de programmabegroting of onderzoek naar de kwaliteit van raadsvoorstellen.</i>
Processen	Onderzoek naar het procesverloop (kaderstelling, beleidsvorming, uitvoering, evaluatie) bij specifieke beleidsonderwerpen of in het algemeen. <i>Voorbeeld: onderzoek naar de mate waarin gemeentelijk beleid wordt geëvalueerd en de kwaliteit van deze beleidsevaluaties of onderzoek naar de totstandkoming van een parkeergarage.</i>

Ex post of ex ante onderzoek

De rekenkamer ontleent haar onderzoeksbevoegdheid aan de gemeentewet. Artikel 182 van de gemeentewet geeft aan, dat de rekenkamer 'de doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid van het door het gemeentebestuur gevoerde bestuur' onderzoekt.

Hoewel rekenkameronderzoek in de praktijk veelal 'terugkijken' is (ex-post), sluit de gemeentewet niet uit dat de rekenkamer onderzoek doet naar de mogelijke doorwerking (bijvoorbeeld de mogelijke resultaten en effecten) van gemeentelijk beleid naar de toekomst (ex-ante). Ex post onderzoek is meer geschikt om de gemeenteraad te ondersteunen in zijn controlerende rol, terwijl ex ante onderzoek gericht is op de kaderstellende rol.

Ex ante onderzoek verdient wat meer uitleg, dan het al bekende ex post (evaluatief onderzoek). Ex ante onderzoek vormt een extra handvat bij het opstellen van beleid of een extra beoordeling van opgesteld beleid. Onderwerpen die aan bod kunnen komen zijn onder andere:

- SMART formuleren van doelstellingen;
- De relatie tussen doelstellingen en prestaties en/of maatregelen;
- De relatie tussen indicatoren en het gewenste maatschappelijke effect;
- De overweging van beleidsalternatieven;
- Indicatoren voor doeltreffendheid en doelmatigheid van beleid.

Kortom, ex ante onderzoek is toekomstgericht, waarbij de te verwachten effecten van beleidsvoornemens inzichtelijk worden gemaakt en beoordeeld. In de kern moet ex ante onderzoek zich richten op het onderzoeken of de voorwaarden voor een succesvol beleid (in termen van doelmatigheid en doeltreffendheid) geschapen zijn. De bevindingen uit dit onderzoek kunnen toegepast worden, voordat het beleid definitief op de rails wordt gezet. Met ex ante onderzoek begeeft de rekenkamer zich mogelijk wel op risicovol terrein. Voorkomen moet worden, dat de bijdrage aan het formuleren van beleid leidt tot beïnvloeding door de rekenkamer van inhoudelijke beleidskeuzen. Ook moet ervoor worden gewaakt, dat een rekenkamer niet zelf beleid ontwikkelt, dat zij later eventueel weer zelf zou moeten beoordelen. Ex ante onderzoek vereist dus een heel scherpe rolafbakening van de rekenkamer.

¹¹ Ontleend aan 'Onderzoeksprogrammering door de Enschedese rekenkamercommissie: systematiek en methodiek: Dr. P.J. Klok en Prof. Dr. R. Hoppe: 6 februari 2006'.

De rekenkamer Lelystad doet momenteel voornamelijk ex-post onderzoek. De mogelijkheid om ex-ante onderzoek te verrichten houdt de rekenkamer open.

Vormen van onderzoek

In principe kan de rekenkamer kiezen uit vier vormen van onderzoek:

- Diepteonderzoek: dit is het bekende ‘traditionele’, diepgaande, grote rekenkameronderzoek. Een dergelijk onderzoek kan plaatsvinden zonder specifieke aanleiding (systematisch) of omdat er aanwijzingen zijn van problemen (responsief). Een dergelijk onderzoek leidt doorgaans tot een onderzoeksrapport. Soms wordt een dergelijk rapport ondersteund door alternatieve prestatievormen zoals een filmpje, checklists voor de raad of een website / webpresentatie.
- Kortdurend onderzoek: dit is een wat oppervlakkiger onderzoek met een kortere doorlooptijd, zoals bijvoorbeeld een quick scan. Een kortdurend onderzoek is beperkt (zowel in tijd als qua scope) en heeft doorgaans een verkennend karakter. Een dergelijk hoeft niet per definitie te leiden tot het opstellen van een onderzoeksrapport. De resultaten van kunnen eveneens in de vorm van een brief of een presentatie aan de raad bekend worden gemaakt. Een kortlopend onderzoek kan ook gebruikt worden om te na te gaan of er voldoende aanleiding is om een diepteonderzoek uit te voeren.
- Rekenkamerbrieven: hiermee vraagt de rekenkamer aandacht te vragen voor een bepaalde zaak. Hier hoeft niet per se methodisch onderzoek aan ten grondslag te liggen. Het kan ook iets zijn waar de rekenkamer in haar werk ‘tegenaan is gelopen’ of ‘bijvangst van een onderzoek’.
- Vervolgonderzoeken / doorwerkingonderzoek: hiermee rapporteert de rekenkamer aan de gemeenteraad wat er van eerdere aanbevelingen van de rekenkamercommissie en eventuele toezeggingen van het college is terecht gekomen.

Tot slot: De rekenkamer is altijd bereid haar keuzes voor onderwerp en type onderzoek toe te lichten.

Bijlage 1: de controletoeren.

Uitgelicht: de controletoeren¹⁵

Bij gemeenten en provincies vinden op alle niveaus controles plaats. Deze richten zich op de doeltreffendheid, doelmatigheid en rechtmatigheid van het beleid en de organisatie. Zo is er in de dagelijkse uitvoering sprake van zelfcontrole. Ambtenaren werken volgens vaste lijnen en controleren dat ook. Het college is daarnaast wettelijk verplicht om zogenoemde artikel 213a/217a-onderzoeken uit te voeren naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het gevoerde bestuur (beleid en beheer). De raad/staten controleert op het hoogste niveau of de doelstellingen binnen de geldende randvoorwaarden zijn gerealiseerd en of de middelen doelmatig en rechtmatig zijn besteed. De raad/staten beschikt hiervoor over instrumenten als de onderzoekscommissie, de accountant, de rekenkamer maar bijvoorbeeld ook een auditcommissie of een commissie voor beleidsevaluatie. Figuur 4 geeft een schematische weergave.

¹² Bron: 'Eindrapport evaluatie van de provinciale en gemeentelijke rekenkamers, Berenschot, 12 mei 2011'.
Ontleend aan Gemeente Governance; de jaarrekening driedimensionaal bekeken, Deloitte, 2009.

Bijlage 2: onderzoeksplanning.

Overwogen onderzoeksonderwerpen rekenkamer Lelystad 2012-2013

- Wet Werken naar Vermogen.
- Organisatie- en huisvestingsconcept renovatie stadhuis.
- WABO.
- Parkeerexploitatie.
- VVE.

Groslijst Lelystad

Basisregistraties, beleidsnota's, bijstandsfraude, deregulering / debureaucratisering, dienstverlening, duurzaamheid, hoofdwegenstructuur, inburgering, kwaliteitsstructuurplan, leerlingenvervoer, meerjarenplan maatschappelijk vastgoed, personeelsbeleid gemeente Lelystad, reserves en voorzieningen, subsidiering VVE en peuterspeelzaalwerk, treasurybeleid / vermogensbeheer, verbonden partijen en verkeersveiligheid.

Rekenkameronderzoeken in den lande

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de onderzochte terreinen in de afgelopen jaren. Het meest voorkomende onderwerp lag op het terrein van 'financiën en control', met 'ruimtelijke ordening en wijken' als goede tweede en 'zorg en welzijn' als derde¹³.

	Gemeente	
	Aantal	%
Financiën en control	129	66%
Ruimtelijke ordening en wijken	90	48%
Zorg en welzijn	88	45%
Sociale zekerheid	55	28%
Cultuur, sport en recreatie	44	22%
Economie	38	19%
Veiligheid	33	17%
Onderwijs	28	14%
Verkeer en vervoer	23	12%
Natuur en milieu	19	10%
Anders	105	53%

Populaire onderzoeksonderwerpen voor rekenkameronderzoek door de jaren heen in den lande zijn¹⁴:

- Grondbeleid
- Grote projecten
- Subsidiebeleid
- Inkoop en aanbesteding
- Verbonden Partijen
- Kaderstellen, begroten en verantwoorden
- Dienstverlening
- Externe inhuur / personeelsbeleid
- Verbonden partijen

¹³ Bron: 'Eindrapport evaluatie van de provinciale en gemeentelijke rekenkamers, Berenschot, 12 mei 2011'.

¹⁴ Ontleend aan 'Een spiegel van het lokale rekenkamer, Byond, 22 december 2010' en 'Rekenkamermonitor 2009 van Necker & Van Naem'.

De **G4 / G32** hebben in hun onderzoekprogramma's voor 2012 / 2013 de volgende onderwerpen gepland¹⁵:

Rekenkamer (commissie)	Geplande onderzoeken
Amsterdam	<p>2012: (verkenningen) Europese subsidies, metaonderzoek jeugdhulpverlening, gemeentelijke fondsen, realisatie infrastructurele projecten, (regulier) bestrijden leegstand, bezuinigingen 2011-2014, nazorg detentie delinquenten, verzelfstandigingen, informatiewaarde programma's in de begroting, toezicht op naleving Wet toezicht accountantsorganisaties.</p> <p>Groslijst 2012: integraal veiligheidsbeleid, tijdelijk huisverbod, stedelijk programma regelgeving en handhaving, BIBOB, organisatie gemeentelijke bezwaarschriftencommissies, duurzaamheid, brandveiligheid, toet- en toezichtprotocollen bouw- en woningtoezicht, aanpak van leegstand, vastgoedloodsen en -regisseurs, uitvoering gemeentelijke asbesttaken, doorstroming woningmarkt, grondexploitaties, Europese subsidies, betalingsgedrag gemeente, warmtenet, afvalenergiebedrijf, glasvezelnet, 14 020, verzelfstandiging parkeermanagement, marktbeleid, inhuur externen, broedplaatsen, administratieve regeldruk, omvang personeelsbestand en -kosten, invoering Amsterdams financieel systeem, metaonderzoek jeugdhulpverlening, kwaliteitsaanpak in het basisonderwijs, ouder kindcentrum, realisatie collegedoelen, bezuinigingsdoelstellingen en hervormingen van de taakuitvoering, Amsterdams investeringsfonds, gemakelijkheidsretributies op het water, afvalstoffenheffing, regeling risicovolle projecten, inactieve fondsen, VVE, nazorg detentie delinquenten, Amsterdam creatieve topstad, monumentenbeleid, subsidiëring lokale media, sportbeleid voor kinderen, kinderdagverblijven en peuterspeelzalen, misstanden bij zorginstellingen binnen gemeentegrenzen, taxibeleid, financieel beheer infrastructurele projecten, gebruik vervoersprognoses voor beleidsontwikkeling, hoofdwegennet, verkeersveiligheid / blackspots, veiligheid in het OV, schulphulpverlening, budget programma maatschappelijke investeringen, stage- en leerwerkplekken.</p>
Den Haag	<p>2012: Den Haag als subsidieverstrekker, jeugdzorg / onderwijs, follow-up grote projecten, treasury, Wta / GAD, follow up re-integratie, aanbestedingen.</p> <p>Groslijst 2012: niet aangetroffen.</p>
Rotterdam	<p>2012: geen onderzoeksprogramma / groslijst 2012 aangetroffen.</p> <p>Recente onderzoeken: onderwijshuisvesting, wijkgericht werken, BAR-samenwerking, subsidie Paradie Overschie, cultuurhuis Hoogvliet, Wmo beleid, Rotterdams bestuursmodel, sociale veiligheid OV, grondexploitaties, sport- en cultuursubsidies, subsidierelaties, verbonden partijen en gemeenschappelijke regelingen, stadswachten, aanbesteding en kwaliteit inburgeringstrajecten, effecten beleid luchtkwaliteit, kosten en baten grote ICT-projecten, gebiedsgericht werken, controletoren.</p>
Utrecht	<p>2012: geen onderzoeksprogramma / groslijst 2012 aangetroffen.</p> <p>Recente onderzoeken: onderhoud openbare ruimte, organisatievernieuwing, vervolgonderzoek stationsgebied, uitvoering raadsbesluiten rekenkamerrapporten, luchtkwaliteit (gezamenlijk onderzoek G4), rekenkamerbrief onderwijshuisvesting Gerrit Rietveldcollege, onderwijshuisvesting.</p>
Alkmaar	<p>2012: risicomanagement grote projecten, evaluatie CJG, evaluatie minimabeleid, follow-up onderzoeken uitgaan, Wmo en grip op woningbouwproductie.</p> <p>Groslijst 2012: bereikbaarheid binnen Alkmaar, cultuurbeleid, economisch actieprogramma, volkshuisvestingsbeleid, informatiebeleid, CAI-gelden, gemeenschappelijke regelingen, invoering WWnV.</p>
Almelo	<p>2012: geen onderzoeksprogramma / groslijst 2012 aangetroffen.</p> <p>Recente onderzoeken: armoedeval WWB-cliënten, vervolgonderzoek inhuur derden, checklist informatievoorziening grote projecten, budgetfinanciering en prestatiecontracten, Centrum Jeugd en Gezin, dossier Fortezza.</p>
Almere	<p>2010-2014: evenementenbeleid of investeringsprogramma Flevoland-Almere, gebiedsgericht werken, subsidieaanvragen gemeenten, Wmo, woonbeleid, groenbeleid: beheer en onderhoud.</p> <p>Geen groslijst aangetroffen.</p>

¹⁵ Indien geen onderzoeksplanning voor de toekomst is aangetroffen, worden de meest recente onderzoeksonderwerpen weergegeven.

Amersfoort	<p>2012: gemeentewater, pilot begroting nieuwe stijl (meelezen), nazorgonderzoek gemeentelijke taken toezicht kwaliteit kinderopvang, oriëntatie leegstand (kantoor)panden, afhandeling bezwaren / vragen / klachten burgers, kwaliteit managementinformatie en besluitvormingsprocessen binnen de ambtelijke organisatie, doorwerkingonderzoek rekenkamerrapporten.</p> <p>Geen groslijst aangetroffen (is besloten / informeel).</p>
Apeldoorn	<p>2012: woningmarkt, jaarrekening en jaarverslag 2011, perspectief detailhandel en winkelvoorzieningen.</p> <p>Groslijst 2012: RO en vergunningverlening, ondersteuning welzijn, decentralisatie AWBZ / samenhang drie transities, sport en sportsubsidies, regeldruk - vermindering, burgerparticipatie, bezuinigingen, preventief toezicht.</p>
Arnhem	<p>2012- 2013: woonbeleid, Wmo: huishoudelijke hulp, onderwijs, veiligheid.</p> <p>Geen groslijst aangetroffen.</p>
Breda	<p>2012: ruimtelijke projecten, grondbeleid en financiële situatie, onderzoek jaarverslag 2011, coalitieakkoord 2010-2014.</p> <p>Geen groslijst aangetroffen.</p>
Delft	<p>2012: geen onderzoeksprogramma / groslijst 2012 aangetroffen.</p> <p>Recente onderzoeken: armoedebeleid, parkeergarages, jongerenwerk, spoorzone, Delft kennisstad, Delftse wijkaanpak.</p>
Deventer	<p>2012: geen onderzoeksprogramma / groslijst 2012 aangetroffen.</p> <p>Recente onderzoeken: bouwclaims, Steenbrugge, jeugdzorgketen, digitale dienstverlening, subsidies, verbonden partijen, wonen boven winkels, aanbestedingsbeleid, effectmeting rekenkamercommissie, re-integratiebeleid, Regizorg.</p>
Dordrecht	<p>2012: binnenstad, regionale samenwerking.</p> <p>Groslijst 2012: Acquisitiebeleid, Subsiestroom, Voorstraat Noord (investeringen in deelgebieden), Grondbedrijf, Betere kaderstelling door de gemeenteraad, Informatievoorziening en automatisering (ICT IP&A), Dagbesteding van ouderen en begeleiding jongeren, Duurzaamheid, Schuldhulpverlening, Bestuurlijke vernieuwing, Burgerinitiatieven, ROM-D (Regionale Ontwikkelings Maatschappij-Dordrecht), Effect van sociale programma's op veiligheid in de wijken, Eenduidige dienstverlening naar burger en maatschappelijke partners, Inburgeringstrajecten, Schuldhulpverlening, Burgers aan zet – burgerparticipatie, Drechtstedenverband – effectiviteit, Ondernemers in de binnenstad, City Marketing, Social Return on investment bij aanbestedingsbeleid, Hoe functioneert de raad?, Projectmanagement van de gemeente, Drechtsteden samenwerking, Subsidies</p>
Ede	<p>2012: geen onderzoeksprogramma / groslijst 2012 aangetroffen.</p> <p>Recente onderzoeken: inhuur, informatievoorziening grote projecten, stichting cultura, uitvoering waardebeoordeling WOZ, verbonden partijen, afhandeling aanvragen, integratiebeleid, inventarisatie krediet over- en onderschrijdingen, grondbeleid, verkeersveiligheidsprojecten.</p>
Eindhoven	<p>2012: geen onderzoeksprogramma / groslijst 2012 aangetroffen.</p> <p>Recente onderzoeken: vrijwilligersbeleid, onderwijshuisvesting, ontwikkeling Strijp S, Evaluatie rekenkamer, kosten gemeentelijk apparaat.</p>
Emmen	<p>2012: geen onderzoeksprogramma / groslijst 2012 aangetroffen.</p> <p>Recente onderzoeken: energiebedrijf, methodiek beleidsgestuurde contractfinanciering, postafhandeling, re-integratiebeleid, grondbeleid, PPS, kwaliteit dienstverlening, tuinbouw in Emmen.</p>
Enschede	<p>2010-2014: bureaucratie, bezwaar en beroep, volwasseneneducatie, cultuurbeleid, communicatie en informatievoorziening raad, onderwijs, mobiliteit, WWB, duurzaamheid, handhavingbeleid.</p> <p>Geen groslijst aangetroffen.</p>
Groningen	<p>2012: geen onderzoeksprogramma / groslijst 2012 aangetroffen.</p> <p>Recente onderzoeken: juridische kwaliteit, reorganisatie Soza, Meerstad (groot project), krachtwijken, jongerenwerk, personeelsontwikkeling, erfpacht, succesfactoren voorgesteld beleid, lokale lasten.</p>

Haarlem	<p>2012: geen onderzoeksprogramma / groslijst 2012 aangetroffen.</p> <p>Recente onderzoeken: CJG, zorg, verzelfstandiging, WorkFirst, wijkvernieuwing, stadion, gewenste aansturing welzijnswerk, teloorgang welzijnsinstelling en rol van gemeente als subsidiegever.</p>
Haarlemmermeer	<p>2011-2012: leges, grote projecten, citymarketing (quick scan), grootschalige groengebieden.</p> <p>Geen groslijst aangetroffen.</p>
Heerlen	<p>2012: dienstverlening, invoering CJG, toekomstvisie Parkstad, gemeentelijk rioleringsplan / waterplan, Wmo.</p> <p>Geen groslijst aangetroffen.</p>
Helmond	<p>2012: geen onderzoeksprogramma / groslijst 2012 aangetroffen.</p> <p>Recente onderzoeken: aanbestedingen, bezwaarschriften, re-integratie (vervolgonderzoek), evaluatie Direct Werk, re-integratie, privatisering sportaccommodaties.</p>
Hengelo	<p>2012: geen onderzoeksprogramma / groslijst 2012 aangetroffen.</p> <p>Recente onderzoeken: kwaliteit adviezen externen, afzettings- en opbrekingsbeleid, inspraakavonden.</p>
Den Bosch	<p>2011-2012: bezwaren op belastingen en heffingen, vooronderzoek regionaal economisch beleid, vooronderzoek woningmarkt / scheefwonen, vooronderzoek leningen / garanties.</p> <p>Geen groslijst aangetroffen.</p>
Leeuwarden	<p>2012: De rekenkamer is voornemens om in 2012 twee onderzoeken te starten. Op de shortlist staan bezuinigingsmonitor, aanbestedingsbeleid, evaluatie actieplan krachtwijk, detailhandelbeleid, burgerparticipatie, Wmo.</p> <p>Geen groslijst aangetroffen.</p>
Leiden	<p>2012: geselecteerde onderwerpen die voor consultatie worden voorgelegd aan de commissie van de rekeningen: bestuursovereenkomst samen leiden, citymarketing / stadspromotie, kwaliteit buitenruimte, burgerparticipatie bij ruimtelijke ordeningsprocedures, opdrachtgeverschap gemeentelijke organisatie.</p> <p>Geen groslijst aangetroffen.</p>
Maastricht	<p>2012: geen onderzoeksprogramma / groslijst 2012 aangetroffen.</p> <p>Recente onderzoeken: grondbeleid, kandidaatstelling culturele hoofdstad, burgerinitiatieven, beheer openbare ruimte, quick scan gemeenterekening, spreidingsbeleid coffeeshops.</p>
Nijmegen	<p>2012: onderzoek bedrijventerreinen, onderzoek dossiervorming, onderzoek samenwerkingsovereenkomst. Voor de tweede helft van 2012 kan gekozen worden uit: handhaving bouwen en wonen / commissie beeldkwaliteit, kwaliteit openbare ruimte i.r.t. beschikbare budgetten, kwaliteit klantcontactcentrum, vastgoedbeleid, effectiviteit subsidies, inhuur externen i.r.t. bezuinigingen personeel.</p> <p>Geen groslijst aangetroffen.</p>
Sittard-Geleen	<p>2011-2012: uitvoeringskwaliteit proces verlening omgevingsvergunningen, afhandelingkwaliteit klachten en bezwaarschriften, grondbedrijf, kwaliteit voorbereiding aanstaande beleidsaanpassingen Wmo, effectiviteit veiligheidsbeleid. Suggesties waaruit nog gekozen kan worden: resultaten herindeling, parkeerbeleid, Vixia, PiW, doorlooptijd gemeentelijke processen.</p> <p>Geen groslijst aangetroffen.</p>
Schiedam	<p>2012-2013: CJG, gebiedsgericht werken, handhaving en toezicht, quick scan Wmo, inkoopbeleid.</p> <p>Groslijst 2012: rivierzonde Vlaardingen, bijzondere bijstand, dualisme, economische zaken / industriebeleid, bouw nieuw ziekenhuis, openheid overheid, afwikkeling ONS, theater, besteding subsidies, kunst en cultuur, stichting SWS, dubbelingen op het terrein van sociale infrastructuur, bureau Welzijnsprojecten.</p>
Tilburg	<p>2012: kwaliteit informatievoorziening, herkenbare rol raad, second opinion programmabegroting, vooronderzoek onderwijshuisvesting.</p> <p>Geen groslijst aangetroffen.</p>

Venlo	<p>2011-2012: verkeersbeleid, wijkgerichte aanpak, onderzoek jaarstukken, nazorgonderzoek grote projecten.</p> <p>Groslijst: actieprogramma grensoverschrijdend werken, afvalscheiding, effecten bezuinigingen maatschappelijke sector, effecten bezuiniging voor deelname aan verenigingen, aanbesteding brandweerkazerne, cradle to cradle, grote projecten, hondenbelasting, interne bedrijfsvoering gemeente, regionale gebiedsontwikkeling tuinbouw, kleine kernen, leges, minimabeleid, MFA, ontwikkelbedrijf, beheer infrastructurele werken, portefeuille burgemeester: verantwoording aan de raad, sportbeleid, subsidiebeleid, effectiviteit uitbesteding en inhuur, transparante gemeente, vacaturebeleid, veiligheid, verkeer: circulatie en verkeersveiligheid, wijkgerichte aanpak.</p>
Zaanstad	<p>2012: onderwijs- en jeugdbeleid, beleid functioneren gemeentelijke organisatie, doorwerkingonderzoek Wmo.</p> <p>Groslijst 2012: grote projecten, grondexploitatie, erfgoed, beleid bevordering werkgelegenheid, bezuinigingen 2012-2015, garanties en leningen, verbonden partijen, basisregistraties.</p>
Zoetermeer	<p>2012: welzijnssubsidies, indicatoren programma economie, mid-term review, brede school, evaluatie verordening rekenkamercommissie.</p> <p>Mogelijk ook interessant voor 2012: omgevingsdienst Haaglanden, garantstellingen, onderwijshuisvesting.</p>
Zwolle	<p>2012: geen onderzoeksprogramma / groslijst 2012 aangetroffen.</p> <p>Recente onderzoeken: inkoop- en aanbestedingsbeleid, burgerparticipatie, kamerverhuur, risicobeheersing grote projecten, evaluatie WvG, kijk op 8 jaar leefbaarheid in Zwolse wijk, contractvorming OV, gemeentelijk beleid arbeidstoeleiding, subsidiebeleid.</p>